

Wet zorg en dwang en Wet verplichte ggz worden aangepast

Sterkere positie cliënt en vertegenwoordiger noodzakelijk

Tekst: **Mariëlle Cuijpers**

De bedoeling van de Wet zorg en dwang en de Wet verplichte ggz is dat mensen die zorg krijgen maximale vrijheid en veiligheid ervaren. De praktijk pakt echter anders uit. Minister Helder van langdurige zorg heeft adviezen van LOC en veldpartijen ter harte genomen en wil tot nieuwe wettelijke regelingen komen

In zowel de Wet zorg en dwang (Wzd) als de Wet verplichte ggz (Wvvgz), beide in 2020 ingegaan, staat wat zorgverleners moeten doen wanneer een cliënt zich verzet tegen zorg. Centraal daarbij staat het nee, tenzij-principe. In de praktijk hebben beide wetten echter nog niet geleid tot het minder toepassen van dwang of tot meer regie bij cliënten - wat wel de bedoeling was. De uitvoering kent veel problemen. LOC adviseerde meerdere keren de wetten aan te passen. Dit deden we samen met andere veldpartijen. LOC is blij dat in de nieuwe plannen van de minister veel van die adviezen zijn overgenomen. Aanpassing van beide wetten zal helaas nog wel enkele jaren op zich laten wachten.

Inbreng LOC en veldpartijen

Dat in twee evaluatierapporten harde conclusies werden getrokken over hoe de wetten in de praktijk werken, wekt geen verbazing. Al langer kreeg LOC vanuit cliëntenraden

en de beweging Radicale vernieuwing zorg veel signalen over aanpassingen die nodig zijn om de bedoeling van de wetten in de praktijk te laten werken. Samen met een brede coalitie van cliënten-, branche- en beroepsorganisaties uit de ouderenzorg en gehandicaptenzorg, bracht LOC begin 2023 aan minister Helder het advies 'Van stappenplan naar maatwerk in dialoog' uit. Twee belangrijke voorstellen in het advies: maak meer maatwerk mogelijk in het verplichte stappenplan dat in werking treedt wanneer de cliënt zich tegen zorg verzet. En zorg voor een sterkere positie van de cliënt en vertegenwoordiger in de dialoog met zorgverleners over verplichte zorg.

Advies als basis

De minister schrijft over het maatwerkadvies van de coalitie van veldpartijen dat dit voor haar als basis dient bij het ontwerpen van een nieuwe wettelijke regeling. Helder vindt het wel van belang om dit voorstel verder te toetsen

Minder dwang door ervoor te zorgen dat zorgverleners écht in staat zijn om persoonsgerichte zorg te verlenen.

“Beide wetten hebben niet geleid tot het minder toepassen van dwang of tot meer regie bij cliënten”

aan de dagelijkse zorgpraktijk. Ze wil ervan verzekerd zijn dat zorgverleners het begrijpen en uit kunnen voeren en dat het bijdraagt aan vermindering van de administratieve last. Ze wil ook goed kijken naar de uitwerking van een nieuwe procedure voor de ambulante zorg en bij cliënten met een forensische achtergrond. Ze zal dit doen in overleg met de betrokken partijen. En, zo schrijft ze: “Ik zal voor de verdere uitwerking van het voorstel uiteraard in gesprek gaan met cliënten(raden).”

Adviezen veldpartijen

Behalve een sterkere positie van cliënten in het gesprek met zorgverleners en meer maatwerk in het stappenplan neemt de minister de volgende adviezen over:

- Meer ruimte voor welke deskundigen deelnemen aan het multidisciplinair overleg over verplichte zorg.
- Cliënten kunnen initiatief nemen voor een tussentijdse evaluatie van de verplichte zorg zoals die in het zorgplan staat.
- Een betere toegang tot de cliëntenvertrouwenspersoon (CVP) voor de cliënt en het wettelijk borgen van locatiebezoeken door de cliëntenvertrouwenspersoon.
- Het beter vastleggen van een toetsende rol van de Wzd-functionaris en deze functie mogelijk openstellen voor de verpleegkundig specialist.

Kennisprogramma zorgaanbieders

Helder schrijft in haar brief aan de Tweede Kamer, waarin ze voorstelt de wetten aan te passen, dat minder dwang

vooral moet komen door ervoor te zorgen dat zorgverleners écht in staat zijn om persoonsgerichte zorg te verlenen. Ze moeten daarbij beschikken over alternatieven voor dwang. Dat vraagt om bewustwording en kennisvergroting. De minister start hiervoor een kennisprogramma voor zorgaanbieders.

Vervolg

In de Kamerbrief staat nog geen gedetailleerde uitwerking voor het aanpassen van de wetsartikelen. Het vraagt tijd om dit zorgvuldig te doen en de veldpartijen erbij te betrekken. De minister wil in de eerste helft van 2024 het concept-wetsvoorstel naar de Tweede Kamer sturen. Dit betekent dat het nog enkele jaren duurt voordat de aanpassingen in de wetten definitief zijn. Gedurende dit traject blijft LOC deelnemen aan landelijke overleggen over de wetsaanpassingen. We betrekken hierbij praktijkervaringen van cliëntenraden en de vernieuwingsbewegingen. LOC houdt daarbij vast aan het pleidooi om alle wetten over vrijheidsbeperking op termijn samen te brengen zodat iedereen kan rekenen op gelijke en goede rechtsbescherming.

Meer informatie over het advies van LOC en andere veldpartijen zie: Van stappenplan naar maatwerk in dialoog (loc.nl/wzd-wvvgz)

Mariëlle Cuijpers is als belangenbehartiger verbonden aan LOC.